

WILLEBRORD

DOOR

A. L. GERRITSEN.

Willebrord, een der eersten die het Evangelie in ons land hebben gebracht, werd geboren in het jaar 656. Zijn vader, een vroom man, woonde in Northumberland, een der rijken waaruit Engeland destijds bestond. Hij voedde zijn zoon met groote gestrengheid op en deed hem onderwijs geven in een klooster, waar hij al vroeg tot priester werd gewijd.

Nauwelijks 20 jaar oud ging Willebrord met enkele zijner landgenooten naar Ierland. Hij had n.l. veel gehoord van den zendingsijver der Iersche Christenen en begaf zich daarheen om onder leiding van den Ierschen monnik Egbert zich voor het zendingswerk te bekwamen.

Egbert had reeds vroeger op aansporing van Pepijn van Herstal, den vader van Karel den Groeten, die heel veel gedaan heeft voor de uitbreiding van het Christendom, een tocht ondernomen naar Friesland om het Evangelie te prediken. Daar hij echter door een storm op de kust van Engeland werd geworpen, liet hij die taak over aan een zijner metgezellen: Wigbert. Maar de prediking van Wigbert vond weinig ingang bij de Friezen, misschien omdat hij de volkstaal niet goed machtig was. Hij keerde na twee jaren in Ierland terug.

Toch gaf Egbert zijn plan om de Friezen het Evangelie te doen brengen niet op. En het leek hem een goede kans den Angelsaksischen priester Willebrord, nadat zijn opleiding voltooid was, met eenige monniken van dienzelfden landaard, in 't geheel een 12-tal, naar Friesland te zenden. Hun taal kwam veel meer met die der Friezen overeen dan de zijne en dus zouden ze gemakkelijker ingang vinden.

't Was in 't jaar 692 dat de 12 predikers bij gunstigen wind den Rijnmond binnenliepen en den stroom opvoeren

tot Utrecht, dat weer geheel onder invloed van den heidenschen Koning Radboud was geraakt. Willebrord vond in Utrecht het door Dagobert gestichte Christenkerkje verwoest en de bekeerde Friezen grootendeels weer tot het heidendom vervallen. Daar kwam nog bij dat Koning Radboud niet onduidelijk blijken liet niets gesteld te zijn op den arbeid van den vreemden Evangelie-prediker. Een en ander gaf Willebrord aanleiding alvorens zijn zendingswerk onder de Friezen aan te vangen een bezoek te brengen aan den machtigen Pepijn van Herstal, die hem heel minzaam ontving en wiens gemalin Plechtruda den zendeling eenige landerijen benevens een klooster schonk in de nabijheid van het tegenwoordige Roermond. Pepijn zelf beloofde Willebrord dat hij hem den weg naar Friesland openen zou en wees diens helpers enkele deelen aan van zijn gebied om daar het Christelijk geloof te verkondigen en de overblijfselen van den ouden afgodendienst uit te roeien.

Maar Willebrord was daarmee nog niet tevreden. Hij wilde ook nog naar Rome om Paus Sergius over zijn werk te spreken en diens zegen te ontvangen. In den herfst van 't jaar 690 trok hij daarheen, werd door den Paus gewijd en ontving bij de opdracht tot het zendingswerk onder de Friezen den naam Clemens. Bovendien stelde Paus Sergius hem in het bezit van verscheidene reliquieën van heiligen en martelaren opdat hij bij de vernietiging van afgodsbeelden er iets anders voor in de plaats zou kunnen stellen.

In het voorjaar van 691 keerde hij terug en vestigde hij zich te Utrecht, dat toen Trajectum heette. Daar bouwde hij naast de ruïnen van de oude Kapel uit den tijd van Koning Dagobert een kerk: de Salvatorskerk en spoedig daarna op de grondslagen van het verwoeste heiligdom een godsgebouw, gewijd aan St. Maarten, den beroemden schutspatroon van Gallië.

Nadat Pepijn Koning Radboud had overwonnen en hem genoodzaakt had de vredesvoorwaarden aan te nemen die hij hem gestelde, kon Willebrord met zijn helpers zijn werk onder de Friezen aanvangen. En het bleek al spoedig dat

hij de rechte prediker was voor de Friezen. Hij bracht tal van heidenen tot bekeering, vooral nadat hij nogmaals een reis naar Rome had ondernomen en daar tot aartsbisschop der Friezen was gewijd.

Dit geschiedde in het jaar 696 op 22 November in de kerk van de heilige Cecilia, wier feestdag toen juist gevierd werd.

Van Utrecht uit ondernam hij onophoudelijk tochten naar verschillende deelen van ons land en stichtte alom kerken en kloosters.

Een drietal bijzonderheden van zijn reizen verdienen nadere vermelding, n.l. over zijn tocht naar Denemarken en Helgoland, zijn bezoek aan Walcheren en zijn reis door Kennemerland.

Zijn tocht naar Denemarken was voor Willebrord een mislukking. Zijn prediking vond heel weinig ingang. Op den terugtocht werd hij met zijn gezellen door een storm op de kust van Helgoland geworpen, dat toen ter tijd de zetel was van Koning Radboud. Helgoland was aan den god Foseti gewijd en de plaats waar deze godheid werd aanbeden werd voor zoo heilig gehouden, dat het niemand geoorloofd was het vee dat in den omtrek graasde te dooden, eenige der aldaar zijnde voorwerpen te gebruiken of uit de beek, welke in de nabijheid er van stroomde water te putten.

Willebrord slachtte niet alleen een van Foseti's runderen, maar doopte ook een drietal bewoners van het eiland met water uit de gewijde bron. Zelfs waagde hij het beeld van Foseti omver te halen. Radboud was over den hoon, zijn God aangedaan, zoo vertoornd, dat hij een van Willebrords reisgenooten liet dooden. Maar ofschoon hij den Christenprediker heftige verwijten deed over zijn handelwijze, liet hij hem uit ontzag voor Pepijn, den aanvoerder der Franken, ongemoeid weer vertrekken.

Op Walcheren gekomen vond Willebrord de landzaten vergaderd te Westkapelle rondom een beeld van Wodan, waaraan de menigte haar offers bracht. Onvervaard trad Willebrord te midden van de menigte op, bestrafte ze op scherpen toon en vernielde het afgodsbeeld. Dit laatste maakte de woede der massa gaande, een der afgodsdienaars snelde

op hem af en bracht hem met zijn zwaard een zware hoofdwonde toe, die gelukkig niet doodelijk was en waarvan hij spoedig herstelde.

Willebrords tocht door Kennemerland kreeg bekendheid door het wonder dat daarbij op het gebed van den bisschop geschiedde. De overlevering verhaalt daarvan dat hij op zekeren dag met zijn volgelingen hevig door den dorst werd gekweld. De wijn in de kruiken was verbruikt en in wijden omtrek was geen woning te bekennen. En het verder trekken in de brandende zonnestrallen was onmogelijk. Heel het gezelschap dreigde om te komen van uitputting. In dezen hoogen nood liet Willebrord haastig een tent opslaan en daarin een ondiepen kuil graven. Toen wierp hij zich op de knieën en riep luide, ten aanhooren van zijn volgelingen, tot God om uitkomst. En zijn gebed werd verhoord. De kuil vulde zich langzaam met helder frisch water en allen waren in de gelegenheid hun dorst te stillen. De toen ontstane bron bevindt zich tot op den huidigen dag te Heiloo (= heilige plaats) en heet nog altijd: Willebrordspuit.

Aan het water uit die put wordt een geneeskrachtige werking toegeschreven en elk jaar op Witten Donderdag, d.i. de Donderdag vóór Paschen, stroomen de menschen, Katholieken, van ver uit den omtrek er heen om het water uit de Willebrordspuit in kruiken en vaten met zich te voeren.

In de bosschen nabij Heiloo wijst men bovendien nog den aardwal aan, thans met kreupelhout begroeid, dien Willebrord als kansel gebruikte, wanneer hij de menigte toesprak.

Willebrord stierf op hoogen leeftijd in 't jaar 739, terwijl hij vertoefde in zijn geliefd klooster te Echternach in Luxemburg waar hij ook begraven is. En zijn graf is ook thans nog het doel van talrijke bedevaartgangers.

